

Vladimíra Kazilovského zavraždili banderovci dvakrát. Václav Pěnička, *1. 10. 1926, Peredily

Autor příspěvku se narodil ve vsi Peredily, v níž byly jen tři české rodiny. Zámečnictví, které vlastnil Vašíkův otec, dále Šlaňhofovi a Stárkovi, kteří měli poměrně velká zemědělská hospodářství. Když Václavovi zemřela maminka, Václav pobýval u svých příbuzných v blízké Hrušvici a většinou v Novokrajevě u Klígrových. V sedmnácti letech ho Němci při nějaké šťáře sebrali a poslali do Německa na práci. Tam dostal tvrdou životní školu. Celý svůj život pracoval v zemědělství a protože má dar humorného nadhledu na lidské hemžení, začal v hodně dospělém věku pro své potěšení sepsávat veselejší i smutné člověčí příběhy. Sepsal jich několik set. Stály by za zpracování a vydání. V této knize jsou zařazeny pouze tři. Dva, smutnější, následují za sebou v této kapitole a třetí, zařazený v kapitole o zachráněných Židech je o jednom mladičkém židovském chytráčkovi a při své zvláštnosti je spíše úsměvný.

Vlád'a Kazilovský (*1914 †1945) pocházel z Mirotína, kde jeho rodiče vlastnili velký statek. U nás v Novokrajevě vlastnil Vlád'a velký mlýn. Mlýn někdy provozoval sám, jindy ho pronajímal panu Chomickému nebo Židovi panu Ušerovi. V popisované době neměl moc co mlít, ale Kazilovský přesto mlýn „zmodernizoval“ tím, že z vyhořelého mlýna v Hošči koupil motor na dřevoplyn s obrovským setrvačником a nahradil jím svůj parní kotel. U mlýna měl pěkný zděný domek, v němž měl kancelář, obytnou místnost pro sebe a byt pro strojníka. Pokud byl v Novokrajevě chodil k nám, ke Klígrovým, na obědy, protože se do svých 28 let neoženil. Koncem roku 1942 bylo již naprosto jasné, že Hitler Ukrajincům žádnou samostatnost nedá a Vlád'a si z Ukrajinců proto utahoval. Na jejich pozdrav „dobrý den pane Kazilovský“ odpovídal „Sláva herojam“ nebo „Sláva Ukrajině“, což byly pozdravy ukrajinských nacionalistů z počátku nacistické okupace, kdy byli přesvědčeni, že jsou pro Němce rovnocennými spojenci a samostatná Ukrajina je hotová věc. Nyní však takové pozdravy Ukrajinci považovali za provokaci a proto teta Vlád'u varovala, ať s tím přestane, vždyť vidí, jak začínají kolem řídit. Mávnul nad varováním rukou, že prý to je jen taková legrace. Jednoho dne přišli za nim do mlýna dva chlapi s puškami a nařídili mu, aby se oblékl a šel s nimi. Vlád'a si tedy vzal kožené sako, doklady a peníze, myslel, že ho vedou k nějakému výslechu. Chlapi ho však vedli přímo do lesa na popravu. Když přišli na určené místo, pod hrozbou zbraní mu nařídili, aby si sundal sako, zul boty a svlékl kalhoty. To jsem slyšel od něj na vlastní uši, když jsme ho byli navštívit v Rovně v německé vojenské nemocnici. Pak mu řekli, aby si klekl a modlil se. Vladimír si klekl a po započetí motlitby mu do zad dvakrát vrazili dlouhý čtyřhranný sovětský bodák.

Vladimír ještě viděl, jak mu hrot jednoho z bodáků vyběhl na prsou. Stále ještě klečel a teprve když dostal ránu pažbou do hlavy, ztratil vědomí a skácel se. Bandité ho pokládali za mrtvého, stáhli mu ještě zlatý prsten s monogramem a náramkové hodinky. Jak dlouho ležel v bezvědomí, nevěděl. Odhadoval to asi na půldruhé hodiny. Probral se, našel sílu se vypořádat z lesa ven a naštěstí rodina Kastlových z Novokrajeva u lesa sklízela brambory. Naložili ho na vůz, přikryli bramborovou natí a uháněli s ním do Oženína na železniční stanici, kde byla německá posádka. Na nádraží právě stál sanitní vlak, tam ho ošetřili a vzali s sebou do vojenské nemocnice v Rovně. Otec Kazilovský zařídil, že v této vojenské nemocnici mohl zůstat, až do úplného vyléčení. Když jsem s tetou za nim byl, tak již mohl mluvit a říkal, že mu dávali nějakou vložku do dýchací trubice, která byla bodákem poškozená.

Teta ho nabádala, aby po vyléčení odjel do Čech. Má přece dost peněz a známostí, aby si to mohl zařídit. Banderovci po něm teprve půjdou, když zjistí, že je naživu. Vladimír ale měl na to jiný názor. „Nikam nepojeďu a těm ku...m to nedaruji. Já si je pamatuji, myslím, že to byli kluci z Novosilek. Mám také dost známých Ukrajinců, kteří za metrák mouky budou ochotni vypátrat, kdo ti dva byli. Dříve nebo později je zabijí jako psy.“ Jestli se Kazilovskému podařilo ty dva banderovce zabít, nevím, protože jsem byl brzy nato odvezen na nucené práce do Německa a po válce jsem jel přímo do Čech.. Po reemigraci z Volyně v roce 1947 mi naši krajané vyprávěli, že po

osvobození Volyně od Němců organizovaly sovětské orgány pro boj s banderovci „istribitelnyje bataljony“ (vyhlazovací prapory). Vladimír byl prý velitelem jednoho takového oddílu. Při nějaké akci jim banderovci v lese, v okolí obce Hrinovštiny, zatarasili poraženými stromy cestu a jejich auto přepadli. „Stribkové“ se ihned vzdali. Nebylo divu, vždyť jedna i druhá strana pocházela často ze stejné vesnice. Vladimíra banderovci poznali a na místě hrozným způsobem usmrtili. Uvázali mu kolem krku drát, vzadu do něj zastrčili roubík, kterým otáčeli a utahovali postupně a pomalu škrtící smyčku. Tak skončil život člověka, který se nechtěl smířit se zločinem, který byl na něm spáchán. Byl zavražděn dvakrát.

Dodatek. V roce 1995 jsme jeli se zájezdem na Volyň. Ve skupině bylo asi 17 rodáků z Novokrajeva. Podobně jako to dělali jiní, dohodli jsme se s řidičem autobusu, aby nás z města Rovna, kde jsme byli ubytováni, ráno zavezl do rodného Novokrajeva a navečer zase zpět do Rovna. V Novokrajevě, který je asi 22 km od města Rovna, bydleli jednak volyňští Ukrajinci a jednak přesídlenci ze Slovenska. Prošli jsme vesnicí, lidé nás přívětivě vítali a ochotně vyprávěli. Šli jsme se také podívat na mlýn. Nezůstalo z něho nic, jen z dvoumetrových kopřiv vyčníval litinový setrvačnick, který byl na ukradení asi příliš těžký. Ve stavení Zajícových, které sousedilo s mlýnem, nám hospodyně vyprávěla, že předloni přijela sestra Vladimíra Kazilovského se svým staříčkým otcem. Starý pán po shlédnutí zbořeniště mlýna prý brečel. Doufal, že mlýn ještě stojí a slouží lidem.

Vyškov v dubnu 2003